

ВЗАЄМОЗВ'ЯЗКИ У СИСТЕМІ ВІДТВОРЕННЯ ЕКОНОМІЧНИХ ІНТЕРЕСІВ**Смєсова В.Л.**

Предметом дослідження є система відтворення економічних інтересів акторів.

Мета статті – визначення основних площин системи відтворення економічних інтересів та їх характеристика, обґрунтування сукупності взаємозв'язків, які виникають між зазначеними площинними рівнями на основі інтеракцій акторів.

Метод чи методологія проведення роботи. Застосовано системний та міждисциплінарний підходи, а також методи наукової абстракції, аналіз і синтез, індукція та дедуція, метод порівняльного аналізу.

Результати роботи: введено у науковий обіг категорію «відтворення економічних інтересів» та розглянуто зазначений процес як систему; визначено та охарактеризовано основні площини системи відтворення економічних інтересів акторів – наноплощину, мікроплощину, макроплощину, мегаплощину, мезоплощину; розкрито сукупність інтеракцій (зв'язків, відносин), які утворюються між рівнями зазначеної системи.

Застосування результатів: в сфері вивчення проблем економічної теорії, в національній економіці, при розробці стратегії економічного розвитку державними і регіональними службами.

Висновки. Розкрито зміст відтворення економічних інтересів як утворення, яке системне враховує багатоманітність, неоднорідність, змінність інтересів у динаміці, мінливість економічної поведінки та економічних дій акторів щодо їх реалізації, а також інституційний, мережевий, суспільний, внутрішньо-груповий, міжнародний вплив. Останнє визначає його як комплексну просторово-часову субстанцію, яка характеризує перетворення: інтереси-наміри-дії-результат.

Ключові слова: відтворення, економічні інтереси, система, економічна поведінка, економічні прагнення, формування і реалізація економічних інтересів.

ВЗАИМОСВЯЗИ В СИСТЕМЕ ВОСПРОИЗВОДСТВА ЭКОНОМИЧЕСКИХ ИНТЕРЕСОВ**Смесова В.Л.**

Предметом исследования является система воспроизводства экономических интересов актеров.

Цель статьи - определение основных плоскостей системы воспроизводства экономических интересов и их характеристика, обоснование совокупности взаимосвязей акторов, возникающих между указанными плоскостными уровнями.

Метод или методология проведения работы. Применен системный и междисциплинарный подходы, а также методы научной абстракции, анализ и синтез, индукция и дедуция, метод сравнительного анализа.

Результаты работы: введена в научный оборот категория «воспроизводство экономических интересов» и указанный процесс рассмотрен как система; определены и охарактеризованы основные плоскости системы воспроизводства экономических интересов акторов - наноплоскость, микроплоскость, макроплоскость, мегаплоскость, мезоплоскость; раскрыта совокупность интеракций (связей, отношений), которые образуются между уровнями указанной системы.

Применение результатов: в области изучения проблем экономической теории, в национальной экономике, при разработке стратегии экономического развития государственными и региональными службами.

Выводы. Раскрыто содержание воспроизводства экономических интересов как образования, которое системно учитывает многообразие, неоднородность, изменчивость интересов в динамике, изменения в экономическом поведении и экономических действиях акторов относительно их реализации, а также институциональное, сетевое, общественное, внутригрупповое, международное влияние на этот процесс. Последнее определяет его как комплексную пространственно-временную субстанцию, которая характеризует преобразования: интересы-намерения-действия-результат.

Ключевые слова: воспроизводство, экономические интересы, система, экономическое поведение, экономические стремления, формирование и реализация экономических интересов.

INTERRELATIONS IN THE SYSTEM OF REPRODUCTION OF ECONOMIC INTERESTS**Smiesova V.L.**

The system of the reproduction of the economic interests of the actors is the topic of the study.

The goal of the research is the definition of the basic levels of the reproduction of economic interests and their characteristic, justification of the aggregate of relationships actors that arising between the levels.

Method or methodology of work. The basis of the work is a systematic and interdisciplinary approaches, methods of scientific abstraction, analysis and synthesis, induction and deduction, the method of comparative analysis.

The results of scientific work: introduced in the scientific revolution of the category of «reproduction of economic interests» and the process considered as the system; defined and described the main plane of the system of reproduction of the economic interests of the actors – nanoplane, microplane, macroplane, megaplane, mesoplane; the totality of the interactions (links, relationships) are discovered, which are formed between the levels of the system.

Scope of the results. The results of the research may be used to study problems of economic theory and national economy, in the formulation of the strategy of economic development of the state and regional services.

Conclusions. Disclosed the contents of the reproduction of economic interests as substance, which systematically take into account the diversity and heterogeneity, variability of interest in dynamics, changes in economic behavior and the economic activities of actors on their implementation, as well as the institutional, networking, societal, intragroup, the international influence on this process. The last defines it as a complex spatial-temporal substance which characterizes the transformation: interests-intentions-action-result of.

Key words: *reproduction, economic interests, system, economic behavior, economic aspirations, formation and realization of economic interests.*

Актуальність. Розвиток кожної окремої національної економіки і світового господарства в цілому напряму залежить від процесів формування, використання і відтворення економічних інтересів акторів. З одного боку, формування економічних інтересів характеризує прагнення акторів щодо задоволення своїх потреб в економічних і соціальних благах та відображає їх потенційні можливості участі в економічній діяльності. З іншого боку, процес реалізації економічних інтересів є віддзеркаленням економічної активності, економічної поведінки та економічних інтеракцій (зв'язків, відносин) акторів. Відтворення економічних інтересів, під яким ми розуміємо відповідно безперервне відновлення процесів формування і реалізації економічних інтересів акторами з метою задоволення потреб в економічних і соціальних благах, виступає складно-сконструйованою системою, яка орієнтована передусім на забезпечення економічного розвитку акторів, національної економіки і світового господарства в просторі і часі. Тому сьогодні важливим і актуальним є ґрунтовний аналіз зазначеної системи, її побудови і структурних компонентів.

Ступінь дослідження даної проблеми вченими. Дослідження економічних інтересів, найбільший пік проведення яких у вітчизняній економічній школі приходився на радянській період, сьогодні знов є актуальними, що пов'язано з розвитком поведінкової економічної теорії. Значна кількість робіт у зазначеній сфері економічного аналізу була зосереджена на визначенні природи, характерних рис, економічних інтересів, їх класифікації, зв'язку з потребами, мотивами і стимулами економічної діяльності, що є характерним для робіт В. Базилевича, П. Канапухіна, В. Тарасевича, Н. Чернецової та ін. [1-4] Також проводилися дослідження системи економічних інтересів, аналіз економічних інтересів на мікро-, макро- і мегарівнях, протиріч економічних інтересів та інструментів їх узгодження в роботах Т. Белобородової, Е Ісраїлової, В. Рокочої [5-7]. Серед сучасних дослідників науковий аналіз процесів формування і реалізації економічних інтересів здійснювався Юр'євим В.М., Чернецовою Н.С., Мельник С.І., Рассказовою Н.В. [8;4;9-10]. Одночасно не проводився аналіз процесів формування, реалізації і відтворення економічних інтересів як поліструктурної системи інтеракцій акторів, що, на наш погляд, є важливим з точки зору змін, які відбулися у парадигмі сучасної економічної науки, її орієнтації на людиноцентризм та економічну поведінку акторів, а також змін у самій економіці, пов'язаних із посиленням її інформаційно-мережевої спрямованості.

Тому **метою статті** є визначення основних площин системи відтворення економічних інтересів та їх характеристика, обґрунтування сукупності взаємодій, які виникають між зазначеними площинними рівнями на основі інтеракцій акторів.

Викладення основного матеріалу. З точки зору системного підходу відтворення економічних інтересів представляє собою єдине ціле, певну упорядкованість, яка є результатом генерації взаємозв'язків, взаємовідносин і взаємодій акторів, підсистем і площин в процесі відтворення економічних інтересів. Тобто єдність і нерозривність зазначеної системи утворюється через розподіл цілого на компоненти – взаємозв'язки і взаємодії як початкові точки життєвого циклу і розвитку

економічних інтересів, а не через синтез різнорівневих компонентів в просте ціле. Одночасно частини системи отримують значення та зміст тільки як частина цілісності, утворюють нову якісну форму та синергетичний ефект тільки через емерджентність. Таким чином, система відтворення економічних інтересів повинна розглядатися комплексне і мультистороннє, через дуалістичні (прямі і зворотні) зв'язки цілісності та її компонентів. Система відтворення економічних інтересів за своєю структурою є багатомірною, розвивається в різних площинах і вимірах на основі утворення сукупності рівневих і міжрівневих взаємозв'язків між економічними акторами, з інституціями та інститутами, іншими системами. Відповідно у зазначеній системі можна виділити наступні площини залежно від типів зв'язків: *наноплощина, мікроплощина, макроплощина, мегаплощина, мезоплощина* (див. рис. 1).

Наноплощина – це відтворення економічних інтересів окремої людини; зв'язки, які формує людина в своїй ендогенній цілісності як підсистема у підсистемах відтворення економічних інтересів акторів. Людина може мати неповторні, індивідуальні, тобто притаманні виключно їй економічні інтереси, а також механізми їх формування, реалізації і відтворення (характеризуватися як економічна індивідуальність); вступати в економічні і соціальні зв'язки, відносини унаслідок взаємодії з економічним і соціальним середовищем (характеризуватися як економічний індивід); здійснювати економічні дії та економічну поведінку, спрямовану на втілення своїх економічних прагнень і очікувань (характеризуватися як економічний актор). Таким чином, у відтворенні своїх економічних інтересів людина сама по собі виступає як окрема система, для якої властиві такі риси як саморегулювання, самовідтворення, самоорганізація і саморозвиток. Одночасно вона виступає субкомпонентом систем відтворення економічних інтересів більш високого порядку.

Для відтворення економічних інтересів у наноплощині характерним є утворення взаємозв'язків зі спряженими, спорідненими, близькими за походженням процесами і явищами – виникненням потреб, формуванням цінностей, мотивів економічної поведінки та економічної діяльності, яку виконує людина тощо. Ендогенне наповнення людини, а саме, її прагнення і вподобання, інстинкти і бажання, стереотипи і звички, усвідомлене і підсвідоме, раціональне та ірраціональне, набуте в результаті освіти, досвіду і розвитку тощо формує каркас системи нановзаємозв'язків.

Одночасно зазначені взаємозв'язки є відображенням тих економічних умов, в яких людина реалізує свої економічні інтереси, а також відбитком дії механізмів, обмежуючих її економічні реакції. Економічний простір характеризує ті умови, в які імплантована людина, яким вона вимушена відповідати, підкорятися, пристосовуватися в процесі формування і реалізації своїх економічних інтересів. Одночасно – це стан економіки, який визначає вектор її подальшого руху, середовище, в якому людина розвиватися в просторі і часі, отримує досвід і навички економічної поведінки, шукає шляхи узгодження конфліктів інтересів і способи їх розв'язання. Інститути-обмежувачі визначають необхідність пошуку альтернатив і оптимумів для реалізації економічних рішень, вимагають самоорганізації людини в процесі відтворення її економічних інтересів, пошуку нових способів та інструментів втілення економічних прагнень. Крім того, на зазначеному рівні людина утворює й інші прояви своєї суті, не лише як людини економічної, а й як людини соціальної, інституційної, інформаційної та ін., що має своїм наслідком формування єдиної цілісності її інтересів як сплаву соціальних, економічних, інституційних, індивідуальних і суспільних інтересів. Останнє відображає не лише утворення зв'язків між зазначеними інтересами у наноплощині, а й ідентифікацію площини людини як органічної єдності, для якої притаманне злиття гетерогенних і одночасно комплементарних форм її актуалізації. Одночасно площина відтворення економічних інтересів людини є характеристикою ступеня її активності в економічних реакціях, поведінці, виборі і взаємодії. Тобто вимір її функціонування як економічного актора, що знаменує перехід людини у мікроплощину відтворення економічних інтересів.

Таким чином, наноплощина виступає генетичним базисом системи відтворення економічних інтересів, оскільки людина:

- актуалізується в економічному середовищі як економічний актор і може одночасно бути носієм економічних інтересів індивідууму, підприємства, групи, суспільства тощо;
- синтезує в собі механізм узгодження антагоністичності інтересів і можливостей їх реалізації, внутрішнього потенціалу і рівня економічної активності, економічних прагнень та економічної дійсності (норм, вимог, умов формування та реалізації економічних інтересів);
- адаптується до реалій економічного життя, створює перехідні містки для взаємовідповідності з екзогенним середовищем та одночасно формує і розвиває свою ендогенну структуру, розширює межі своїх підприємницьких, інтелектуальних, творчих, трудових спроможностей і тим самим створює умови для самореалізації;

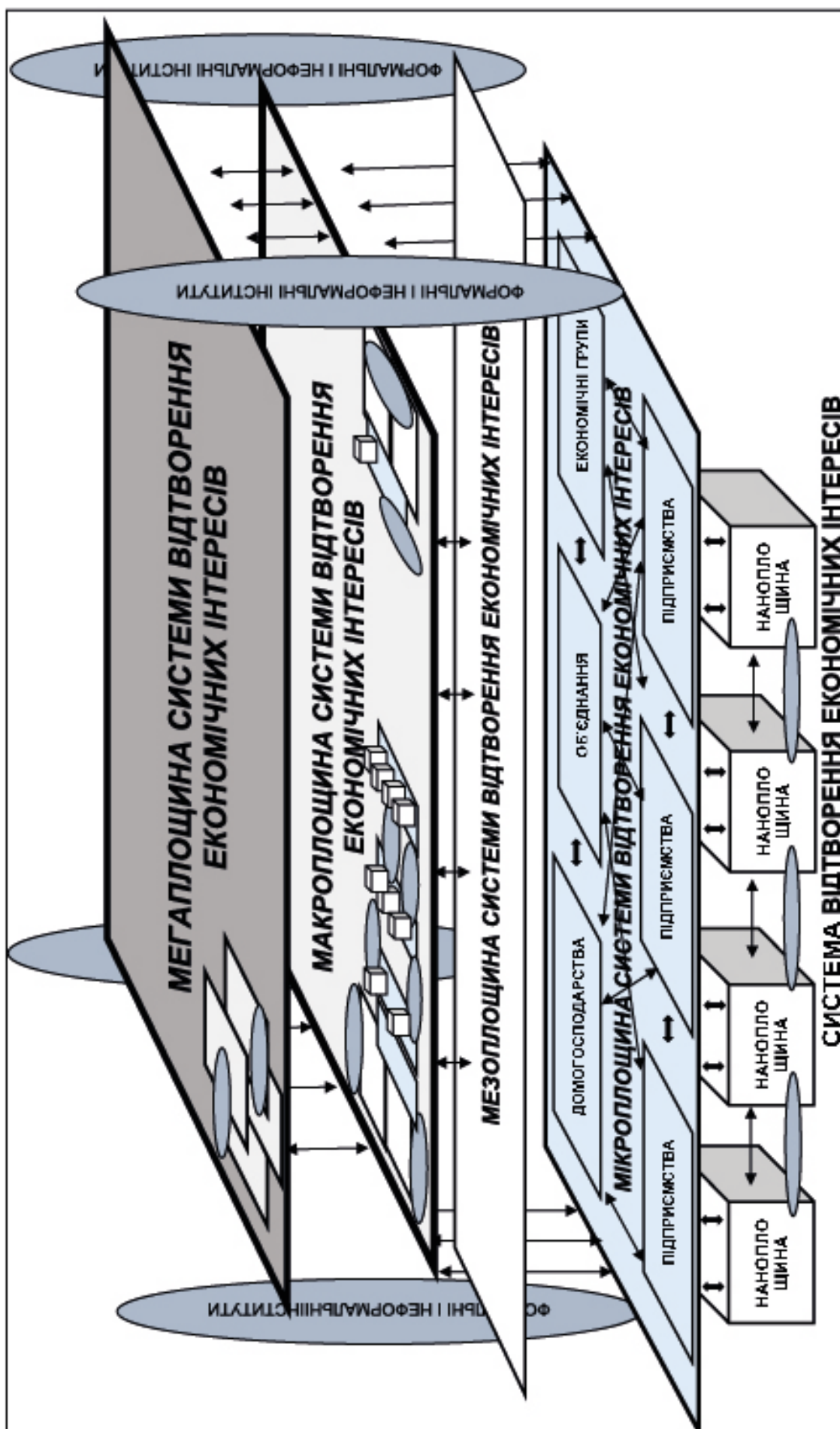

Рисунок 1. Взаємозв'язки і взаємодія між площинами системи відтворення економічних інтересів*
*Розроблено автором

- детермінує формування інтересів та прагнень до економічних цінностей, генерує власне і сприймає суспільне відношення до них на основі взаємоупорядкування ендогенності та екзогенності (внутрішніх устремлень та зовнішніх обмежень).

Зазначене визначає антропоцентризм як основу функціонування системи відтворення економічних інтересів, доводить взаємозалежність і взаємозумовленість наноплощини відтворення економічних інтересів та економічного середовища, розкриває наявність у даній площині синтезу раціональних/ірраціональних економічних прагнень та реальних економічних дій акторів.

Мікроплощина – рівень відтворення економічних інтересів на основі взаємозв'язків і взаємодії акторів як носіїв споживчих інтересів, інтересів утворених ними підприємств (фірм), груп та об'єднань, інтересів трудової, інвестиційної, підприємницької та ін. діяльності. У мікроплощині процес відтворення інтересів економічних одиниць – домогосподарств, підприємств (фірм), їх об'єднань і угруповань, економічних та суспільних груп тощо відбувається, з одного боку, у своєму внутрішньому середовищі, тобто через упорядкування ендогенних економічних прагнень та їх втілення через відповідні економічні дії. Основними із зазначених прагнень є досягнення економічного і соціального ефектів шляхом зниження витрат (економії ресурсів) та досягнення/збільшення економічної вигоди, зростання капіталізації фірми, зниження економічних ризиків і усунення загроз. З іншого боку, у мікроплощині процеси формування, реалізації і відтворення економічних інтересів акторів відбуваються через взаємодію з іншими акторами, підсистемами на рівні підприємства, учасниками груп та організацій, а також з екзогенним середовищем через прямі і зворотні інтеракції з інституційними регуляторами. У сучасній економіці актори враховують як власні економічні інтереси (генетично закладену і еволюційно/динамічно сформовану структуру), так і відповідні інтереси своїх контракторів, на які не можна не зважати, тобто утворюють горизонталі взаємозв'язків, вступають у формальні та неформальні взаємоінтеракції, досягають гомогенного і гетерогенного перетинання економічних інтересів. Відповідно мікроплощина відтворення економічних інтересів комплексно поєднує в собі:

- «генетично» збережені, організовані і знов відтворені попередні уклади формування і реалізації економічних інтересів, постійної рекурсії яких вимагають внутрішні прагнення самих акторів до: підтримання рівня функціонування і розвитку, необхідного для виживання у поточних економічних умовах, мінімального ступеня віддачі від економічних дій, обсягу капіталу, достатнього для протистояння наявним економічним загрозам;

- конструкти економічної поведінки в процесі формування і реалізації економічних інтересів, сформовані на основі власного досвіду; відібрані акторами в процесі господарської еволюції і прогресивного розвитку, асимільовані до економічної дійсності форми і способи реалізації економічних інтересів, реплікацію найбільш ефективно реалізованих форм власних економічних інтересів та нових форм і способів відтворення економічних інтересів, запозичених у інших акторів;

- ретрансляцію інтересів економічних груп та об'єднань, трудових колективів, домогосподарств, до яких входять актори, у зв'язку з необхідністю задоволення своїх індивідуальних потреб в економічних благах, збереження власних доходів, робочих місць, наявних виробничих потужностей, ринків збуту, отримання нових перспективних можливостей, сфер прикладання економічних інтересів, способів економії ресурсів від участі в економічному угрупованні тощо, тобто через узгодження колективних економічних інтересів з ендогенними індивідуальними інтересами;

- риформінг ендогенно-індивідуальних та колективних інтересів через дію екзогенних інституційних фільтрів – норм і законодавства в сфері господарювання, узвичаєнь, правил і традицій економічної практики, договірних обмежень, державних стимулів/бар'єрів, внутрішньогрупових кодексів економічної поведінки тощо, і утворення на цій основі нової іпостасі мікроекономічних інтересів.

Таким чином, відтворення економічних інтересів у мікроплощині виступає інтегральним і комплементарним сполученням стійких ендогенних орієнтацій акторів як економічних одиниць, колективних економічних прагнень та екзогенних трансформаційних обмежень. На мікрорівні відтворення економічних інтересів утворюються поліструктурні горизонтальні зв'язки і взаємодії (прямі і зворотні, між економічними акторами однієї спільності), а також формуються вертикалі (в основному прямі та інколи зворотні, між ієрархічними підрівнями підприємства, державою і підприємствами, виробником і споживачами) та діагоналі взаємотрасформаційних зв'язків (прямі і зворотні) із множиною підсистем відтворення інтересів економічних акторів на різних рівнях, що одночасно знаменує перетікання мікроплощини у макроплощину взаємозв'язків і взаємодій. Відтворення економічних інтересів національної економіки тим самим враховує усю систему потреб, мотивів, інтересів, які чинять вплив на їх подальшу реалізацію і забезпечення їх рекурсії,

економічну поведінку і дії усіх економічних акторів на внутрішньо-національному рівні та одночасно вплив зовнішнього середовища на її стан і розвиток.

Макроплощина системи відтворення економічних інтересів охоплює рівень національної економіки і втілює в собі:

- як автономна цілісна субстанція – взаємодію з іншими економічними та неекономічними системами (більш високого порядку, рівними за рангом) – системами держави, інститутів, соціуму; системами суспільного відтворення, відтворення капіталу та інших економічних ресурсів; системами політичних, соціальних, етичних інтересів акторів тощо. Взаємодія зі спорідненими та неспорідненими системами дає можливості економічним акторам використовувати усі їх переваги і новації, уникати перекосів, наявних в «інших» системах, народжувати нові форми економічних інтересів, механізмів їх реалізації і відтворення, більш ефективно втілювати прагнення до збільшення економічної вигоди та зниження витрат. Одночасно «інші» системи отримують аналогічні зворотні реакції від взаємозв'язків із макроплощиною відтворення економічних інтересів, що матиме синергетичний ефект для усіх сторін взаємодії, призведе до зміни та оновлення параметрів взаємодіючих систем, активного обміну і дифузії інтересів. Одночасно зазначена взаємодія може призвести до спаду і деструкції макроплощини відтворення економічних інтересів у випадку згасання підтримуючого впливу держави та інших інститутів, цілеспрямованого руйнування секторів, галузей економіки, втрати економічної і географічної території, політичних цілей, протиріччя суспільним інтересам тощо;

- взаємодію з її підсистемами – мікроекономічного відтворення інтересів акторів (домогосподарств, підприємств (фірм), їх об'єднань і окремих груп, мереж і організацій), сферами прикладання інтересів та забезпечення їх функціонування і регулювання тощо. У зазначеній взаємодії відбувається прямий і зворотній комплементарний взаємовплив мікро- та макроплощин, економічної активності акторів мікрорівня щодо формування та реалізації своїх соціально-економічних інтересів та відповідної мікроекономічної реакції на неї (захисту/охорони/стимулювання або деструкції/стримування/унеможливлення) і навпаки. Одночасно економічні прагнення акторів мікроплощини, їх зацікавленість в розвитку певних видів діяльності, здійсненні економічних операцій, у появі нових субформ власності, ринків збуту, сучасних форм економічної взаємодії конструюють мікроекономічні інтереси і визначають пріоритети їх відтворення на макрорівні. Суміжність, перетинання, доповнення, імплікація економічних інтересів мікро- і макроплощин мають своїм наслідком трансформацію, переродження і розвиток всіх вимірів і рівнів системи відтворення економічних інтересів;

- трансформаційні перетворення в результаті руху і розвитку зазначеної системи на основі процесів інтеграції, реконструкції всередині самої системи, а також в її підсистемах, у зовнішньому середовищі. Кількісні або якісні, екстенсивні або інтенсивні зміни – в економічній поведінці акторів, глибині і тривалості відтворення ними своїх економічних інтересів – визначають відповідний тип їх відтворення на макрорівні та подальший висхідний/низхідний рух системи в цілому. Інтеграція і реконструкція в результаті змін ендогенного та екзогенного середовища дають нові імпульси до оновлення і розвитку системи, підвищення ступеня її самоорганізованості, кореляції різних рівнів системи, взаємопроникнення і взаємокоординації взаємодіючих між собою систем відтворення економічних інтересів.

Тобто поліструктурна динамічна макроплощина утворюється і розвивається в просторі і часі, зберігає можливості відносно стійкого відновлення на основі постійної генерації нових метаболістичних конструктів в процесі комплексної взаємодії зазначених підсистем, формування взаємодіючих між ними, зв'язків з економічними і соціальними системами більш високого/низького рівня, трансформації ендогенних сил та екзогенного простору. Відповідно відтворення економічних інтересів на макрорівні набуває нової структурної форми, відмінної від її підсистем, нових системних властивостей і якостей, параметрів і функцій, нових гетерогенних взаємозв'язків, інтеграційної ентропії і взаємодифузії.

Мегаплощина відображає глобальний рівень відтворення економічних інтересів – між національними економіками в межах світового господарства. Відтворення інтересів у зазначеній площині характеризується взаємопроникненням інтересів інших країн у систему національного відтворення інтересів, їх антагоністичною боротьбою і узгодженням, а також кооперацією та інтеграцією міжнародних економічних акторів з метою вирішення конфліктів інтересів і втілення їх економічних прагнень. У зазначеній площині наявні вертикальні (від найсильніших світових економічних акторів до більш слабших), горизонтальні (серед міжнародних економічних акторів зі

спільними економічними інтересами або пов'язаних один з одним спільними економічними інтересами, приналежністю до інтеграційного угруповання); прямі, зворотні і мережеві зв'язки. У мегаплощині найбільш інтенсивне відбувається процес відтворення економічних інтересів у зв'язку з наявністю на зазначеному зрізі найбільш стійких відносин і зв'язків між світовими економічними акторами, більшою зацікавленістю країн у захисті всієї системи своїх внутрішніх інтересів (політичних, соціальних, етичних, культурних тощо), які прямо детермінують з економічними, інтенсивністю взаємодії національних економік у зазначеній площині через заключення різноманітних угод, прийняття відповідного законодавства, реалізацію інвестиційних проектів, кооперацію та інтеграцію в межах спільних об'єднань тощо. Для ядра світового господарства, представленого найрозвиненішими країнами світу і крупними ТНК, характерне відтворення економічних інтересів із найбільшою інтенсивністю, тривалістю, глибиною та ґрунтовністю. Малі економіки вимушені поступатися вимогам великих економік, крупних корпорацій і сприяти реалізації, в першу чергу, економічних інтересів останніх, а не втілювати власні національні інтереси. І таким чином, ядро світового господарства по суті рестрикціонує відтворення економічних інтересів на його периферії. Одночасно у мегаплощині наявний і зворотній зв'язок, коли малі економіки прагнуть реалізувати свої інтереси у тимчасово вільних фінансових ресурсах шляхом запозичення у великих економік, залученні інвестицій та інновацій, придбанні технологій і відкритті нових ринків, що означатиме одночасний процес формування і реалізації економічних інтересів великих економік. Зазначені процеси характеризують наявність симбіозу в процесі відтворення інтересів у мегаплощині і відображають процеси взаємного розвитку взаємодіючих у даній системі економік.

Взаємодія і взаємозв'язки економічних акторів між нано-, мікро-, макроплощинами утворюють мезоплощину відтворення економічних інтересів. Остання екстраполюється в економічних інтересах певної території, галузі, сфери економічної діяльності, гендерного зрізу тощо. *Мезорівень* відображає взаємозв'язки в процесі економічного вибору та економічної поведінки акторів, які наявні між рівнями відтворення інтересів національної економіки та мікро- (домогосподарств, підприємств, економічних груп тощо) і нанорівнями. При цьому множина зв'язків буде мати переважно вертикальний (регулюючий вплив від держави до певних мезозрізів, від інститутів до певних економічних груп, від економік іншого світу до вітчизняної економіки) та зворотний, а також горизонтальний характер (між регіонами, територіями, групами щодо реалізації їх спряжених економічних інтересів).

Мезоплощина є локально-суміжним рівнем, який стикається і контактує зі всіма площинами у системі відтворення економічних інтересів. Її функціональна роль включає: підвищення ефективності взаємодії економічних акторів з інститутами, інституціями; удосконалення механізму відтворення економічних інтересів на рівні певного мезоекономічного зрізу; зміну структурних пропорцій і масштабів інтересів у мезоекономіці, їх узгодження з інтересами держави; взаємодія з іншими площинами відтворення інтересів в процесі вирішення суміжних питань.

Висновки. Таким чином, застосування системного і міждисциплінарного підходів дозволили розкрити зміст відтворення економічних інтересів як:

- відособленої економічної системи, єдність і цілісність якої формується через утворення взаємозв'язків, взаємовідносин між економічними акторами на основі їх взаємодії в процесі формування, реалізації та відтворення економічних інтересів, синтезу і взаємоузгодження гетерогенних економічних прагнень абсолютно різних економічних акторів;

- поліплощинну багатомірну структуру, яка розвивається та узгоджується на основі руху, інтеграції, реконструкції і трансформації всередині самої відтворювальної системи, в її підсистемах та зовнішньому середовищі через метаболізм, дифузію, взаємоперехід різних зрізів і площин формування і реалізації економічних інтересів, утворення площинних, міжплощинних, системних і міжсистемних зв'язків і взаємодій;

- утворення, яке системне враховує багатоманітність, неоднорідність, змінність інтересів у динаміці, мінливість економічної поведінки та економічних дій акторів щодо їх реалізації, а також інституційний, мережевий, суспільний, внутрішньогруповий, міжнародний і т. д. вплив, що характеризує його як комплексну просторово-часову субстанцію постійного відновлення процесів формування і реалізації економічних інтересів, тобто втілення ланцюжка: інтереси-наміри-дії-результат.

Список використаних джерел

1. *Базилевич В.Д. Людиноцентричність парадигмальних зрушень в економічній теорії XXI ст. // Парадигмальні зрушення в економічній теорії XXI ст.: Матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції. – К.: Київський національний університет імені Тараса Шевченка, 2017. – С. 15-20.*

2. Канапухин П. А. Закономерность эволюции экономических интересов и механизмы их реализации в экономике России : дисс. ... доктора экономических наук : 08.00.01 / П. А. Канапухин. – Воронеж, 2009. – 409 с.
3. Тарасевич В. К гносеологии государственного капитализма / В. Тарасевич // Проблемы економіки та політичної економії. – 2017. – № 1. – С. 59-82.
4. Чернецова Н. С. Экономическая природа и эволюция системы экономических интересов : Дис. ... д-ра экон. наук : 08.00.01 / Н. С. Чернецова, М., 2003. – 411 с.
5. Белобородова Т. Взаимосвязь экономических интересов и социально-экономических институтов / Т. Белобородова, Н. Чернецова. // Экономические науки. – 2009. – №11(60). – С. 63-67
6. Исраилова Э. А. Механизм согласования экономических интересов субъектов рыночного хозяйства : диссертация ... канд. экон. наук : 08.00.01 / Э. А. Исраилова. – Ростов-на-Дону, 2009. – 169с.
7. Рокоча В. Глобалізаційні чинники трансформації національних економічних інтересів / В. Рокоча // Вісник КНТЕУ. – 2004. – №1. – С. 41-50
8. Юрьев В.М. Экономические интересы и их реализация в транзитарной экономике: Дисс. д.э.н. / В.М. Юрьев. – М., 1997. – 360с.
9. Мельник С. І. Сутність і класифікація національних економічних інтересів / С. Мельник, І. Горбан, М. Цуп // Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ: серія економічна. – 2014. – Вип. 1. – С. 57-66.
10. Рассказова Н. В. Устойчивое развитие социально-экономической системы в контексте теории интересов / Н. В. Рассказова // Философия хозяйства. – 2013. – №5. – С. 149-158.

References

1. Bazilevich V.D. (2017) Lyudinotsentrichnlst paradigmalnih zrushen v ekonomlchnly teoriYi XXI st. [Man-centricity of paradigmatic shifts in the economic theory of the XXI century], Paradigmalni zrushennya v ekonomlchnly teoriyi XXI st.: Materlali III Mizhnarodnoyi naukovopraktichnoyi konferentsiyi, K., Kiyivskiy natsionalniy unlvseritet Imeni Tarasa Shevchenka, pp.15-20.
2. Kanapuhin P. A. (2009) Zakonomernost evolyutsii ekonomicheskikh interesov i mehanizmy ih realizatsii v ekonomike Rossii [The regularity of the evolution of economic interests and the mechanisms for their implementation in the Russian economy], diss. ... d-ra ekon. nauk, 08.00.01, Voronezh, 409 p.
3. Tarasevich V.N. (2017) K gnoseologii gosudarstvennogo kapitalizma [To the epistemology of state capitalism], Problemi ekonomiki ta politichnoi ekonomii, no 1: 59-82.
4. Chernetsova N. Ekonomicheskaya priroda i evolyutsiya sistemyi ekonomicheskikh interesov [The economic nature and evolution of the system of economic interests]: diss. ... d-ra ekon. nauk: 08.00.01, M., 2003, 411 p.
5. Beloborodova T., Chernetsova N. (2009) Vzaimosvyaz ekonomicheskikh interesov i sotsialno-ekonomicheskikh institutov [The relationship of economic interests and socio-economic institutions]. Ekonomicheskije nauki, no11(60): 63-67
6. Israilova E. A. (2009) Mehanizm soglasovaniya ekonomicheskikh interesov sub'ektov ryinochnogo hozyaystva [The mechanism of coordination of economic interests of subjects of market economy]: diss. ... kand. ekon. nauk : 08.00.01, Rostov-na-Donu, 169 p.
7. Rokocha V. (2004) Globalizatsylnl chinniki transformatsIYi natslionalnih ekonomlchnih Intereslv [Globalization factors of the transformation of national economic interests], Vlsnik KNTEU, no1: 41-50
8. Yuryev V. Ekonomicheskije interesyi i ih realizatsiya v tranzitarnoy ekonomike [Economic interests and their realization in the transit economy]: diss. ... d-ra ekon. nauk, M., 1997, 360 p.
9. Melnik S., Gorban I., Tsup M. (2014) Sutnist i klasifikatsiya natslionalnih ekonomichnih interesiv [Essence and classification of national economic interests], Naukoviy visnik Lvivskogo derzhavnogo universitetu vnutrishnih sprav. seriya ekonomichna, Vip. 1: 57-66.
10. Rasskazova N. V. (2013) Ustoychivoe razvitie sotsialno-ekonomicheskoy sistemyi v kontekste teorii interesov [Sustainable development of socio-economic system in the context of the theory of interests], Filosofiya hozyaystva, no 5: 149-158.

ДАНИ ПРО АВТОРА

Смесова Вікторія Леонідівна, кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри теоретичної та прикладної економіки,
ДВНЗ «Український державний хіміко-технологічний університет»,
пр. Гагаріна, 8, м. Дніпро, Україна, 49005
e-mail: smesova_vl@ukr.net

ДАННЫЕ ОБ АВТОРЕ

Смесова Виктория Леонидовна, кандидат экономических наук, доцент, доцент кафедры теоретической и прикладной экономики,
ГБУЗ «Украинский государственный химико-технологический университет»,
пр. Гагарина, 8, г. Днепро, Украина, 49005
e-mail: smesova_vl@ukr.net

DATA ABOUT THE AUTHOR

Smiesova Viktoriya Leonidivna, PhD of Economics, Associate Professor, Associate Professor
Department of Theoretical and Applied Economics,
Ukrainian State Chemical-Technological University,
8 Gagarin ave., Dnipro, Ukraine, 49005
e-mail: smesova_vl@ukr.net

Рецензент: Гармідер Л.Д., завідувач кафедри економіки промисловості та організації виробництва, доктор економічних наук, ДВНЗ «Український державний хіміко-технологічний університет».

УДК 304:351.862.4-054.73(477)

DOI: 10.5281/zenodo.1219754

ПРОБЛЕМИ ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ В КОНТЕКСТІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СОЦІАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ В УКРАЇНІ

Шимченко Л.А.

Предметом дослідження є проблеми внутрішньо переміщених осіб в контексті існуючого в Україні «суспільства ризику» та при необхідності забезпечення консолідації українського суспільства в умовах гібридної війни.

Метою статті є: дослідити проблему внутрішньо переміщених осіб в Україні з позицій соціальної безпеки.

Теоретичною та методологічною основою роботи послужили нормативні акти України, друковані періодичні матеріали та інтернет-ресурси.

Результати роботи. Акцентується увага на наявності в Україні ознак «суспільства ризику» і система вирішення проблеми внутрішньо переміщених осіб є тому одним із доказів.

Галузь застосування результатів. Матеріал доцільно застосовувати при проведенні лекційних та семінарських занять з курсів Соціальної економіки, Соціально-економічної безпеки, Національної економіки.

Висновки. Основні зусилля органів влади на всіх рівнях повинні концентруватися на розробці та ефективному впровадженні системи соціально-економічних та культурних змін для швидкої соціальної адаптації внутрішньо переміщених осіб, задоволення їх найбільших потреб через створення нових робочих місць та будівництво повноцінного житла, залучаючи переселенців до суспільного життя територій їх тимчасового перебування.

Ключові слова: внутрішньо переміщені особи, «суспільство ризику», соціальна політика, соціальна безпека, соціалізація, ідентифікація особи, самовизначення громадян.

ПРОБЛЕМЫ ВНУТРЕННЕ ПЕРЕМЕЩЁННЫХ ЛИЦ В КОНТЕКСТЕ ОБЕСПЕЧЕНИЯ СОЦИАЛЬНОЙ БЕЗОПАСНОСТИ В УКРАИНЕ

Шимченко Л.А.

Ключевые слова: внутренне перемещённые лица, «общество риска», социальная политика, социальная безопасность, социализация, идентификация личности, самоопределение граждан.

PROBLEMS OF INTERNALLY DISPLACED PERSONS IN THE CONTEXT OF ENSURING SOCIAL SECURITY IN UKRAINE

Shymchenko L.A.

The subject of study is problems of the internally displaced persons in the context of a «risk society» existing in Ukraine and providing consolidation of the Ukrainian society under conditions of the hybrid warfare, if necessary.